

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

ادبیات فارسی

بنو سیم

پایه نهم

دوره اول متوسطه پیش حرفه‌ای

وزارت آموزش و پرورش

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و توان‌بخشی
گروه برنامه‌ریزی آموزشی و درسی دوره اول و دوم متوسطه حرفه‌ای
نام کتاب: ادبیات فارسی (بنویسیم) - پایه نهم دوره اول متوسطه پیش‌حرفه‌ای - کد ۵۹۰۴۱

مؤلفان: حسین قاسم‌پورمقدم، عشرت لطفی، محبوبه ضرغام‌پور، هاجر عمل‌صالح،
شهربانو میرزایی، معصومه والی و آریتا محمودپور
مدیر امور فنی و چاپ: احمدرضا امینی

آماده‌سازی: اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
تهران - خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹ - دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶ - کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
وب سایت: www.chap.sch.ir

امور فنی و آماده‌سازی: زهرا محمد نظامی
امور فنی رایانه‌ای: حمید ثابت کلاچاهی و فاطمه رئیسیان فیروزآباد

مدیر هنری: عطیه مرکزی
تصحیح: سپیده ملک‌ایزدی
تصویرگران: رجب‌علی خدایی، رویا خادم‌الرضا، امیر نساجی، میترا عبدالحی، پویا اعتراضی
طراح جلد: طاهره حسن‌زاده
طراح گرافیک و صفحه‌آرا: حسین وهابی

ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج -
خیابان ۶۱ (داروپخش)، تلفن: ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵ - دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰،
صندوق پستی: ۳۷۵۱۵-۱۳۹

چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران ((سهامی خاص))
سال انتشار و نوبت چاپ: چهاردهم ۱۴۰۵

شابک ۹۶۴-۵۵-۱۷۰۴-۶ ISBN 964 - 05 - 1704 - 6

بسم الله الرحمن الرحيم

فرایند تولید برنامه درسی مجموعه فعالیت‌های نظام‌مند و طرح‌ریزی شده‌ای است، که تلاش دارد ابعاد چهارگانه زیر نظام برنامه درسی (طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی) را در یک فعالیت منسجم، هماهنگ با غایت و اهداف نظام تعلیم و تربیت رسمی سازماندهی نماید.

در تدوین محتوای کتب دانش‌آموزان با نیازهای ویژه که بخشی از فرایند برنامه‌ریزی درسی است، سعی شده تا ملاحظات ساحت‌های تربیتی حاکم بر فلسفه تعلیم و تربیت که ناظر بر رشد و توانمندی دانش‌آموزان برای درک و فهم دانش پایه و عمومی، کسب مهارت‌های دانش‌افزایی، به‌کارگیری شیوه تفکر علمی و منطقی، توان تفکر انتقادی، آمادگی جهت بروز خلاقیت و نوآوری و نیز کسب دانش، بینش و تفکر فناورانه برای بهبود کیفیت زندگی است، مورد توجه قرار گیرد. این محتوا با فراهم نمودن فرصت‌های مناسب برنامه درسی ضمن تأکید بر انعطاف در عین ثبات و همه‌جانبه‌نگری و توجه به هویت ویژه متربیان با نیازهای خاص، زمینه‌ساز دستیابی دانش‌آموزان به کسب شایستگی‌های لازم (توانمندی‌ها، مهارت‌ها) می‌باشد.

امید است این محتوا در تحقق اهداف مؤثر باشد و معلمان عزیز و گرامی با بهره‌گیری از این کتاب بتوانند فراگیران را در دستیابی به صلاحیت‌های فردی و اجتماعی یاری نمایند.

این کار بزرگ حاصل همکاری صمیمانه کارشناسان سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی و گروه‌های تألیف کتاب‌های درسی می‌باشد، شایسته است از تلاش و مساعی این عزیزان و همکاران سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت متبوع که در مراحل چاپ و آماده‌سازی ما را یاری داده‌اند، تقدیر و تشکر نماییم. در اینجا از همه همکاران و صاحب‌نظران درخواست می‌نمایم، تا نظرات و پیشنهادهای خود را در خصوص این محتوا به این سازمان منعکس نمایند.

معاون وزیر و رئیس سازمان

آموزش و پرورش استثنایی کشور

همکار گرامی

خدا را سپاس می‌گوییم که توانستیم کارتهایم و تولید کتاب فارسی را براساس آخرین دستاوردهای آموزشی به انجام برسانیم، امیدواریم که ره آورد آموزش این کتاب‌ها بهبود رشد و اعتلای آموزش این گروه از دانش‌آموزان باشد و همت بلند شما افقهای تازه و روشنی را فرا روی ما بگشاید.

در استفاده از این کتاب که با ساخت و رویکردی نو تألیف شده است به نکات زیر توجه کنید:

۱- در کتاب به هر چهار مهارت زبانی (گوش دادن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن) به یک میزان توجه شده است و به همین دلیل کتاب فارسی شامل دو کتاب بخوانیم و بنویسیم است و اهمیت هیچ یک کمتر از دیگری نیست بنابراین در تدریس هر دو کتاب توجه و دقت یکسان لازم است.

۲- در هر فصل دو درس گنجانده شده است. که ساختار حول موضوعات (تحمیدیه، نهادها، اخلاق فردی و اجتماعی، نام‌ها و یادها، سرزمین من، اطلاعات و ارتباطات و نیایش) شکل گرفته است.

۳- در هر درس فعالیت‌های مختلفی پیش بینی شده که عبارتند از: درک و دریافت، بین و بگو، بگردوپیادکن، واژه‌آموزی، نکته، جمله‌سازی، فعالیت ویژه شامل: (لطیفه، جدول، چیستان و...)

۴- به منظور کمک به تقویت خط دانش‌آموزان و توانایی خوانانویسی توسط آنان در این کتاب از دو نوع خط استفاده شده است یکی خط خواندن و دیگری خط نوشتن. خط خواندن همان خطی است که بسیاری از کتاب‌های درسی با آن نوشته می‌شود و خط نوشتن خطی است که نوشتن تحریری را به دانش‌آموزان آموزش می‌دهد. برای نوشتن خط تحریری نیاز به آموزش جداگانه نیست. بلکه مبنا تمرین عملی دانش‌آموز و نمونه برداری از روی کتاب است. بنابراین ضرورتی برای برگزاری کلاس آموزش خط نیست.

۵- متن‌های روان خوانی که در بخش آخر هر فصل منظور شده است صرفاً برای تقویت مهارت خواندن دانش‌آموزان و به منظور تشویق ایجاد انگیزه برای مطالعه است بنابراین املاء و رونویسی، تمرین، پرسش امتحانی از این متن‌ها به عمل نمی‌آید.

۶- فعالیت کتاب بخوانیم فقط به منظور بحث و تبادل نظر گروهی و تقویت مهارت‌های شفاهی دانش‌آموزان است و نیاز به نوشتن پاسخ آنها در کتاب نیست.

۷- از همکاران محترم درخواست می‌شود قبل از تدریس کتاب، کتاب راهنمای معلم را به دقت مطالعه نمایند.

۸- لازم است دبیران گرامی، خانواده‌ها را با کتاب و روش‌های آموزش آن آشنا کنند تا هماهنگی آموزشی بین خانه و مدرسه ایجاد شود.

همتم بدرقه راه کن ای طایر قدس

که دراز است ره مقصد و من نوسفرم

فهرست

درس اول: با خدای مهربان..... ۸

فصل اول: نهاده‌ها

درس دوم: روز جهانی پست..... ۱۰

درس سوم: مقررات عبور و مرور..... ۱۴

فصل دوم: اخلاق فردی و اجتماعی

درس چهارم: یک روز خوب ۱۸

درس پنجم: مرد بازاری و عابر ۲۰

فصل سوم: نامها و یادها

درس ششم: ابو علی سینا ۲۴

درس هفتم: سعدی ۲۶

فصل چهارم: سرزمین من

درس هشتم: اصفهان ۳۰

درس نهم: نوروز ۳۴

فصل پنجم: اطلاعات و ارتباطات

درس دهم: رایانه ۳۶

درس یازدهم: ارتباطات ۳۸

با خدای مهربان

۱

یک قسمت از درس را به دل خواه خود بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

۲

با کلمه های داده شده جمله بسازید.

چشمه :

خورشید :

نماز :

آفتاب :

۳

مخالف کلمه های زیر را بنویسید.

.....	درون		دور		دشمن		دوست
.....	شادی		پیر		گرم		گرم

۴

به کلمه‌های زیر «نا» اضافه کنید و سپس معنی کلمه‌ی جدید را بنویسید.

مثال : مهربان < نامهربان : کسی که مهربان نیست.

راحت < :

آشنا < :

بینا < :

آرام < :

درست < :

۵

دو مورد از آفریده‌های خداوند را که در راه مدرسه، توجّه شما را به خود جلب کرده است، بنویسید.

.....

.....

۶

با شنیدن کلمه‌ی «چشمه» به یاد چه چیزهایی می‌افتید؟ آن‌ها را بنویسید.

.....

.....

روز جهانی پست

ده کلمه ی بی نقطه از درس را پیدا کنید و بنویسید.

۱

.....

.....

.....

.....

.....

مقابل آدرس گیرنده، نشانی دقیق مدرسه ی خود را بنویسید.

۲

مقابل آدرس فرستنده، نشانی دقیق خانه ی خود را بنویسید.

نشانی فرستنده :

.....

مبدأ : کدپستی

جای تمبر

نشانی گیرنده :

.....

مقصد : کدپستی

برای هر تصویر یک جمله بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

رتب تربیت
ترتیب تربیت
ادیب اذیت

رتب تربیت
ترتیب تربیت
ادیب اذیت
پُررنگ کن :

رتب تربیت تربیت اذیب اذیت

کلمه مارا، مانند سرمشق بنویس :

رتب تربیت تربیت تربیت اذیب اذیت

۵

قسمت های مربوط به هم را مانند نمونه با خط وصل کنید.

- ☐ موش به سوراخش نمی رفت، ☐ دستمال نمی بندند.
- ☐ سری را که درد نمی کند، ☐ جارو به دمش می بست.
- ☐ دیوار موش دارد. ☐ وانگهی دریا شود.
- ☐ هر که بامش بیش تر ☐ موش هم گوش دارد.
- ☐ قطره قطره جمع گردد، ☐ برفش بیش تر

۶

نامه ای به یکی از دوستان خود بنویسید و آن را پست کنید.

۷

این تصویر، تو را به یاد چه کلمه هایی می اندازد؟

.....

.....

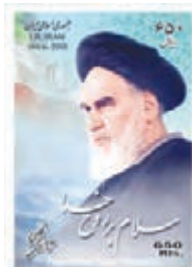
.....

.....

.....

۸

درباره ی یکی از تمبرهای زیر یک خط بنویسید.

.....

.....

.....

.....

مقرّرات عبور و مرور

۱

از روی پنج خط اوّل درس بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

۲

کلمه های زیر را مرتّب کنید.

به مقرّرات - احترام - باید - ما - بگذاریم - راهنمایی و رانندگی

.....

من از - عبور می کنم - عابر پیاده - خط

.....

۳

به کلمه های زیر «ناک» اضافه کنید و با آن یک جمله بسازید.

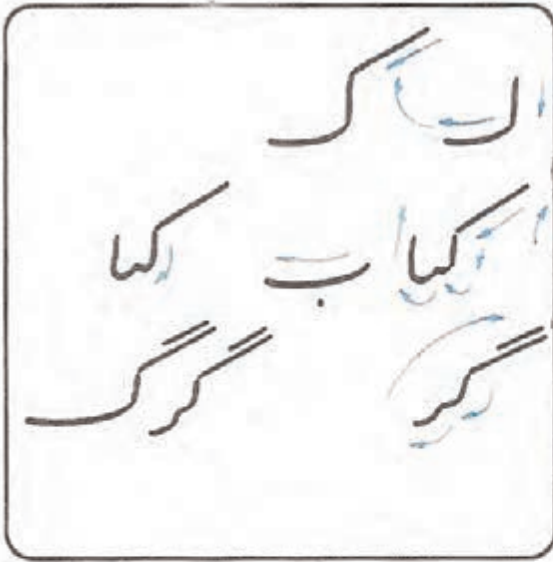
..... ◁ غم +

..... ◁ ترس +

..... ◁ خطر +

..... ◁ درد +

از روی نقطه چین ها، کلمه ها را کامل کنید.

اکبر
کتاب
گرگ
پُرنمکن :

اُردک زنگ زرنک کتاب گرگ پاکت ک

کلمه ها را، مانند سرمشق، بنویس :

اُردک زنگ زرنک کتاب گرگ پاکت ک

به تصویرهای زیر خوب نگاه کنید و تفاوت آن ها را در دو جمله بنویسید.

با شنیدن کلمه های زیر به یاد چه چیزهایی می افتید؟

نمونه:

وقتی می گوئیم "چراغ راهنمایی" به یاد رنگ سبز، زرد، قرمز،
خیابان، ماشین و می افتیم.

پلیس:

وسایل نقلیه:

معلم انگلیسی از حمید پرسید: «گربه به انگلیسی چه می شود؟»

حمید گفت: «کت»

معلم گفت: «بچه گربه چه می شود؟»

حمید گفت: «نیم کت.»

یک روز خوب

۱

از روی پنج خط اول درس بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

۲

کلمه های زیر را مرتب کنید.

رحمت - است - باران - خدا

.....

مریم - برای - آن روز - خوبی - بود - روز

.....

۳

در هر دسته کلمه ی مشترک را مانند نمونه، در جای خالی بنویسید.

نمونه:

روزی

دیروز

روز

روزها

روزانه

دانش آموز

دانشمند

.....

دانشگاه

دانشجو

خوش حال

خوش آواز

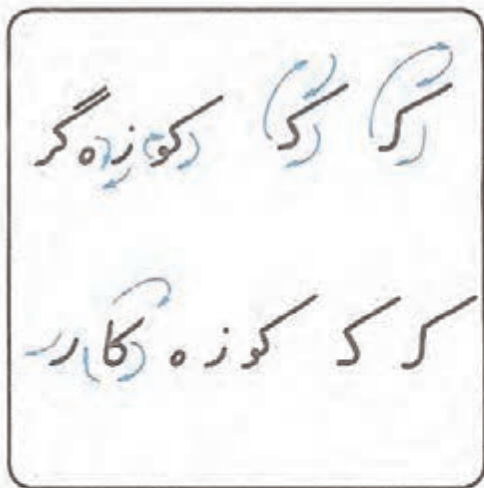
.....

خوش مزه

خوش بو

۴

نقطه چین ها را، پر رنگ کنید:

رنگ کوزه گار
رنگ کوزه گار

پررنگ کن :

رنگ کوزه گار رنگ کوزه گار

مانند سرمشق بنویس :

رنگ کوزه گار رنگ کوزه گار رنگ کوزه گار

۵

هم معنی و مخالف کلمه های زیر را بنویسید.

مخالف

هم معنی

Four empty yellow boxes for writing opposite words.

Four empty yellow boxes for writing synonymous words.

Four empty yellow boxes for writing synonymous words, with the words 'خسین', 'فقیر', 'خوش حال', and 'پاک' written in the first four boxes respectively.

۶

با شنیدن کلمه ی ((باران)) به یاد چه چیزهایی می افتید؟ آن ها را بنویسید.

مرد بازاری و عابر

از روی دو خط آخر درس، دوبار بنویسید.

۱

.....

.....

.....

.....

.....

.....

با کلمه های داده شده جمله بسازید.

۲

نماز :

مسجد.....

جاهای خالی را با استفاده از کلمه های داخل جدول کامل کنید.

۳

جلد	ردیف	جفت	دست	تخته
-----	------	-----	-----	------

سه صندلی

چهار کتاب

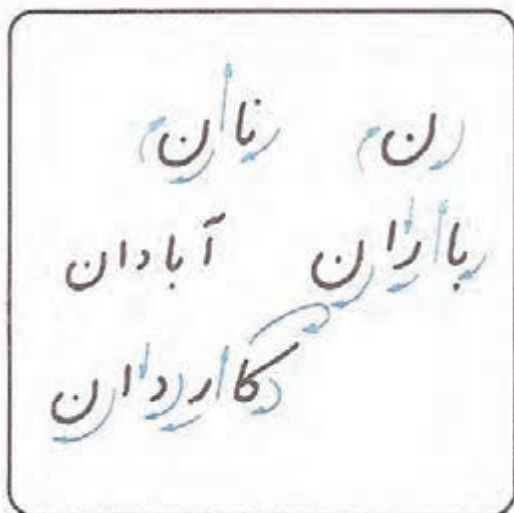
یک کفش

دو لیوان

پنج فرش

۴

نقطه چین ها را، پر رنگ کنید.

ن نمان
باران آبادان
کاروان
پررنگ کن :

ن نمان باران آبادان آزادگان روان ایران

مانند سرمشق، بنویس :

ن نمان باران آبادان آزادگان روان ایران

۵

جدول زیر را مانند نمونه کامل کنید.

مهربانی - تنبلی - تشکر - راست گویی - بی نظمی - نیکوکاری - اسراف - تقلب
صرفه جویی - دروغ گویی

کارهای بد	کارهای خوب
بی نظمی	مهربانی

با دیدن تصویر زیر به یاد چه چیزهایی می‌افتید؟ آن‌ها را بنویسید.

.....

.....

.....

صراج لباس زنانه و بچه گانه

انواع شتال و روسری

ابوعلی سینا

از روی کلمه های ستاره دار درس دوبار بنویسید.

۱

۲

جمله های زیر را با کلمه های داده شده کامل کنید.

(شاعر، معلّم، باغبان، ورزشکار، آشپز، کارمند)

- به کسی که به ما درس می دهد..... می گوییم.
- به کسی که در اداره کار می کند..... می گوییم.
- به کسی که شعر می گوید..... می گوییم.
- به کسی که ورزش می کند..... می گوییم.
- به کسی که غذا می پزد..... می گوییم.
- به کسی که از گل ها مراقبت می کند..... می گوییم.

۳

جمله های زیر را با توجه به جدول رو به رو کامل کنید.

تا	از	در
با	برای	را

- ابو علی سینا یکی دانشمندان ایران است.
- آرامگاه ابوعلی سینا همدان است.
- ابوعلی سینا بیش تر عمر خود صرف مطالعه کرد.
- من دیدن غار علی صدر به همدان رفتم.
- امیرزاده اصرار داشت او را بکشند.
- ابوعلی سینا تلاش زیادعلم پزشکی را آموخت.

جمله های زیر را با کلمه ی داده شده تغییر دهید و در جای خالی بنویسید.
علی به بانک رفت . (محمد)

مریم از فروشگاه کتاب خرید. (کیف)

معلم کتاب فارسی را از اکرم گرفت. (کتاب ریاضی)

پدرم برای مأموریت به شیراز رفت. (اصفهان)

نقطه چین ها را، کامل کنید.

ل بال
گ گوان لال
گ گوان
پر رنگ کن :

مانند سر مشق ، بنویس :

ل بال با لا اَلْ لَک بیل گلدان

با شنیدن نام «ابوعلی سینا» به یاد چه چیزهایی می افتید؟ آن ها را بنویسید.

سعدی

۱

یکی از داستان‌های گلستان سعدی را که در درس آمده، به دل‌خواه بنویسید.

.....

.....

.....

۲

در جای خالی کلمه‌ی مناسب را بنویسید.

(نادانی، ادب، خوانی، بیهوده)

• از که آموختی؟ از بی ادبان

• علم چندان که بیش تر چون عمل در تو نیست

• دو کس رنج بردند و سعی بی‌فایده کردند.

۳

کدام یک از نوشته‌های زیر شعر است؟ آن را علامت بگذارید.

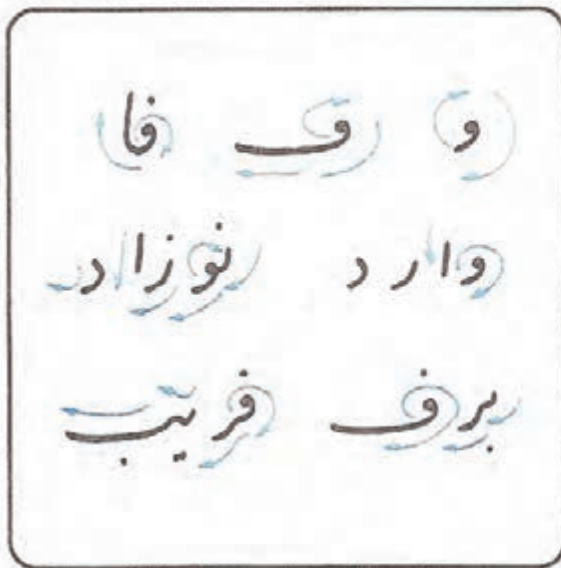
سعدی دوران کودکی و نوجوانی خود را در شهر شیراز گذراند و برای ادامه‌ی تحصیل به بغداد رفت.

که در آفرینش ز یک گوهرند
دگر عضوها را نماند قرار

بنی آدم اعضای یک دیگ‌رند
چو عضوی به درد آورد روزگار

نقطه چین ها را پر رنگ کنید.

۴

و ف فا
دارد نورزاد
برف فریب
پُررنگ کن :

و ف فا دارد نور نورزاد وفا وفادار برف فریب

مانند سرمشق بنویس :

و ف فا دارد نور نورزاد وفا وفادار برف فریب

کلمه های هم معنی را به هم وصل کنید.

☐ اشعار

☐ دانشمند

☐ اندوختن

☐ جمع کردن ، پس انداز کردن

☐ بیهوده

☐ نصیحت

☐ حکیم

☐ بی فایده

☐ پند و اندرز

☐ شعرها

با دیدن تصویر روبرو به یاد چه چیزهایی می افتید؟ آن ها را بنویسید.

.....

.....

.....

اصفهان

چهار خط اول درس را بنویسید.

۱

.....

.....

.....

.....

برای هر تصویر یک جمله بنویسید.

۲

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

جدول زیر را کامل کنید.

۳

نام شهر	نام پل	نام مسجد	جای دیدنی	صنایع دستی	سوغات
اصفهان					

جمله های زیر را مانند نمونه تغییر دهید.

۴

غذا حاضر است .
غذا حاضر نیست .

محسن فردا به تهران می رود .
.....

هوا گرم است .
.....

ما به اصفهان رفتیم .
.....

نقطه چین ها را پر رنگ کنید.

۵

ق برق قرار
قرآن قانون
قیر قدرت وقت

ق برق قرار
قرآن قانون
قیر قدرت وقت
پررنگ کن :

ق برق قانون قرار قرآن وقت قیر قدرت وقت

مانند سرمشق بنویس :

ق برق قانون قرار قرآن وقت قیر قدرت وقت

شباهت ها و تفاوت های دو تصویر را بنویسید.

.....	شباهت ها
.....	
.....	تفاوت ها
.....	

با شنیدن نام «میدان نقش جهان» به یاد چه چیزهایی می افتید؟ آن ها را بنویسید.

.....

.....

.....

نوروز

نوشته ی زیر را با توجّه به متن درس کامل کنید.

۱

نوروز یکی از قدیمی ترین و

در مورد این تصویر چند خط بنویسید.

۲

.....

کلمه های زیر را مرتّب کنید.

۳

است - در - راه - بهار

.....

می نشینند - کنار - سفره - هفت سین - مردم

.....

۴

با کلمه های زیر، کلمه های جدید بسازید.

عید

عیدِ غدير - عید - عید - عید

سفره ی

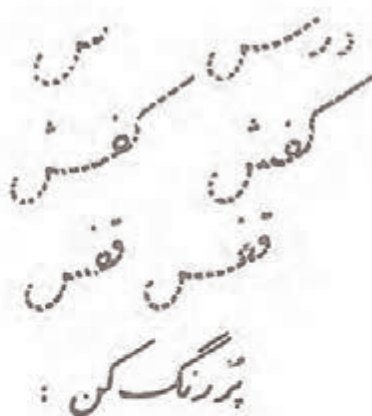
سفره ی رنگین - سفره - سفره - سفره

ایران

ایرانِ آباد - ایران - ایران - ایران

۵

نقطه چین ها را پر رنگ کنید.

درس درس، کفش کفش، قفس قفس، قفس قفس

مانند سرمشق، بنویس :

درس درس، کفش کفش، قفس قفس، قفس قفس

۶

با شنیدن کلمه ی « عید نوروز » به یاد چه چیز هایی می افتید. آن ها را بنویسید.

رایانه

۱

پنج خط اول درس را بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

۲

با هر کلمه یک جمله بسازید.

کنجکاو:

اختراع:

رایانه:

مفید:

۳

جمله های درست یا نادرست را با علامت (X) مشخص کنید.

نادرست	درست	
		با رایانه کارها سریعتر انجام می شود.
		در زمستان هوا گرم و در تابستان هوا سرد است.
		در گذشته انسان ها برای شمارش از انگشتان دست استفاده می کردند.
		یکی از اختراعات بزرگ انسان ها رایانه است.
		انسان ها موجوداتی کنجکاو و پرتلاش نیستند.

۴

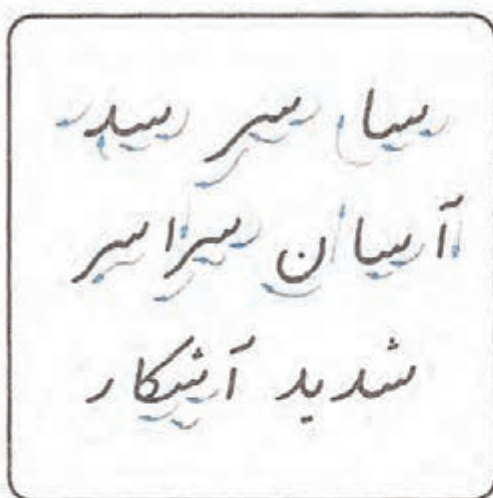
جمله های زیر را با کلمه های داده شده کامل کنید.

(می دهد - می کنی - می نویسد - می کنم)

- من تلویزیون تماشا
- او به رادیو گوش
- تو با کامپیوتر کار
- او نامه

۵

نقطه چین ها را پر رنگ کنید.

سراسر شدید
آسان سراسر
شدید آشکار
پررنگ کن :

سراسر شدید آسان سراسر شدید آشکار

مانند سمرقن ، بنویس :

سراسر شدید آسان سراسر شدید آشکار

۶

با شنیدن کلمه ی « رایانه » به یاد چه چیزهایی می افتید؟ آن ها را بنویسید.

.....

.....

ارتباطات

۱

از روی پنج خط اول درس بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

۲

جمله‌های زیر را کامل کنید.

من کتاب را خوانده‌ام. کتاب را نخوانده‌ایم.

..... کتاب را نخوانده‌ای. کتاب را نخوانده‌اید.

..... کتاب را نخوانده است. کتاب را نخوانده‌اند.

۳

کلمه‌های زیر را مرتب کنید.

وسایل - ارتباط جمعی - است - رادیو - یکی از

.....

به یک دیگر - زندگی کردن - ما - نیاز - داریم - برای

.....

۴

مانند نمونه بنویسید.

راننده < رانندگی

گوینده <

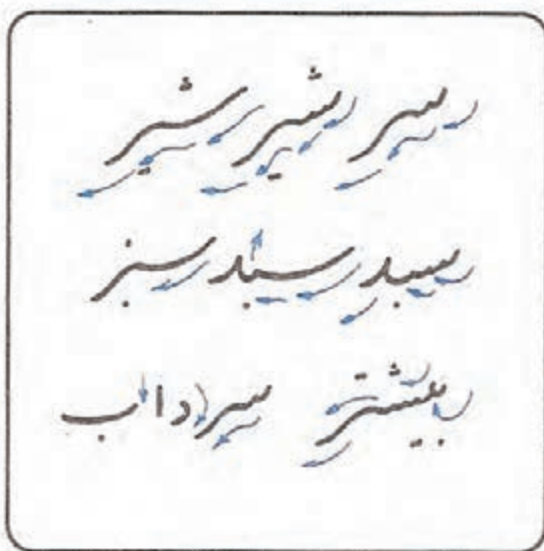
ریسنده <

بافنده <

بنده <

۵

نقطه چین ها را پر رنگ کنید.

سر شیر شیر شیر
سیدر سیدر سبز
بیشتر بیشتر سرداب
پر رنگ کن :

مانند سرمشق بنویس :

سر شیر شیر سبز سیدر بیشتر بیشتر سرداب

هم معنی کلمات زیر را بنویسید.

= دوران

= طریق

= شادکامی

= استقبال

با شنیدن کلمه ی «ارتباط» به یاد چه چیزهایی می افتید؟ آن ها را بنویسید.

.....

.....

.....